

Λατινικά Β' Ενιαίου Λυκείου

Τα λατινικά είναι η γλώσσα που ομιλείτο αρχικά στην περιοχή γύρω από τη Ρώμη που λεγόταν Λάτιο. Έγινε πολύ σημαντική ως επίσημη γλώσσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Όλες οι ρομανικές γλώσσες (γνωστές και ως Λατινογενείς) προέρχονται από τα Λατινικά και πολλές λατινικές λέξεις υπάρχουν στις σύγχρονες γλώσσες όπως τα Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά, Ισπανικά, Ελληνικά κ.λπ.

Η λατινική γλώσσα ανήκει στον ιταλικό κλάδο των ινδοευρωπαϊκών γλωσσών. Είναι συγγενής της αρχαίας ελληνικής στη μορφολογία και τη δομή γενικότερα. Αποτελούσε αρχικά το γλωσσικό ιδίωμα μιας περιοχής που εκτεινόταν από τον κάτω ρου του Τίβερη έως το σημερινό Μόντε Αλμπάνο. Με τον καιρό έγινε η γλώσσα των κατοίκων της Ρώμης και σιγά-σιγά κάλυψε ολόκληρη την επαρχία του Λατίου (Λατ. *Latium*, ιταλ. *Lazio*), οπότε πήρε το όνομα Λατινική. Στη συνέχεια επεκτάθηκε έξω από το Λάτιο, έσβησε τις γειτονικές διαλέκτους που λίγο διέφεραν από εκείνη (Σαβινική και Μαρσική διάλεκτος), υπερίσχυσε της Οσκικής γλώσσας, έσβησε την Ουμβρική και, στα χρόνια του Χριστού, τη Βενετική. Τέλος απορρόφησε τη μη ινδοευρωπαϊκή Ετρουσκική γλώσσα, την Κελτική γλώσσα της κοιλάδας του Πάδου και της εντεύθεν των Άλπεων Γαλατίας (*Gallia Cisalpina*), καθώς και τη Μεσσαπική.

Ο όρος ΛΑΤΙΟ προέρχεται πιθανότατα από το αρχαίο «ΛΑΤΙUM», ΔΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΛΑΤΙΝΟΥΣ, ΠΡΟΓΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΥ ΜΕ ΤΗ ΣΕΙΡΑ ΤΟΥΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΑΝ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΛΟΓΩ ΤΟΥ ΠΛΑΤΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ («LATVS» ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ), ΠΟΥ ΣΗΜΑΙΝΕ ΕΠΙΣΗΣ ΚΑΙ «ΕΥΦΟΡΗ ΧΩΡΑ».

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η λατινική γλώσσα καλλιεργήθηκε από το 240 π.Χ. μετά τη «συνάντηση» με τους Έλληνες. Ήταν λιτή και αγροτική και ελάχιστα γραπτά της μνημεία σώζονται ως τον 3^ο αι. π.Χ.

Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Η ρωμαϊκή λογοτεχνία ήταν αυτοφυής αλλά ταυτόχρονα και παράγωγη της ελληνικής. Γενέθλιος χρονολογία της θεωρείται το 240 π.Χ. όταν ο Λίβιος Ανδρόνικος¹ διασκεύασε και μετέφρασε ελληνικά έργα στα λατινικά.

ΕΠΟΧΕΣ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ (-6^{ος} ΑΙ. Μ.Χ.)

«Αριστοκρατική» αξιολόγηση	➡	χρυσός αιώνας, αργυρός αιώνας, χάλκινος αιώνας.
Περιγραφική διαίρεση	➡	α) προκλασική ή αρχαϊκή (-100 π.Χ.), β) κλασική (-14 μ.Χ.) γ) μετακλασική (250 μ.Χ.) δ) Ύστερη αρχαιότητα (-6 ^{ος} αι. μ.Χ.)
Ιστορικά κριτήρια	➡	α) δημοκρατική (-31 π.Χ.) β) Αυγούστεια (-14 μ.Χ.) γ) αυτοκρατορική (-6 ^{ος} αι. μ.Χ.)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

- 🔵 Στενή συνάφεια με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία.
- 🔵 Ελληνικά πρότυπα γονιμοποιούν ρωμαϊκά ταλέντα.
- 🔵 Πρόσληψη και ανταγωνισμός - δημιουργικός διάλογος.
- 🔵 Ανάμειξη χρονικά διαφορετικών προτύπων.
- 🔵 Ιδιόρρυθμη εξέλιξη λογοτεχνικών ειδών: κωμωδία (τελευταίο Ελλήνων) ωριμάζει πρώτο, έπος (πρώτο Ελλήνων) ωριμάζει τελευταίο.
- 🔵 Αλλοιώνουν ή μεταμορφώνουν τα ελληνικά είδη και παράγουν νέα, π.χ. ελεγεία, σάτιρα.
- 🔵 Προοδευτική εξειδίκευση του ρωμαίου λογοτέχνη σε στενότερο ειδολογικό εύρος → συμφυρμός ειδών.
- 🔵 Συνεχής καλλιέργεια → αισθητική αρτιότητα.

¹ Ο **Λίβιος Ανδρόνικος** (280/260 π.Χ. - 200; π.Χ.) θεωρείται ο πατέρας του Ρωμαϊκού δράματος και έπους. Ο ίδιος ήταν Ελληνικής καταγωγής από τον Τάραντα, τη θεατρόπολη της Μεγάλης Ελλάδας, και βρέθηκε στη Ρώμη ως αιχμάλωτος πολέμου. Πρέπει να υπηρέτησε ως δάσκαλος στην οικογένεια των Λιβίων, οι οποίοι αργότερα τον ελευθέρωσαν, από όπου πήρε και το όνομα Λίβιος. Ίδρυσε σχολή και δίδασκε ελληνικά και λατινικά.

- Η ρωμαϊκή λογοτεχνία εκφράζει - προβάλλει τον
ιδιάζοντα ιδεολογικό πλούτο της ρωμαϊκής κοινωνίας:
πάτρια ήθη, υποδείγματα, πολιτεία, θρησκεία,
οικογένεια...

- Στιβαρότητα, λογική συντακτική οργάνωση,
λιτότητα (φυσικά στοιχεία της λατινικής) και
επίκτητα καλολογικά στοιχεία.

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΤΗΝ ΚΑΘΙΣΤΆ ΚΑΤΆΛΛΗΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΉ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σπουδαίες Μορφές της Ρωμαϊκής λογοτεχνίας

Gaius Valerius Catullus

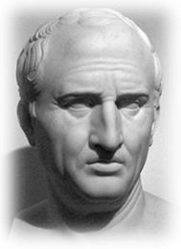
Βαλέριος Κάτουλλος
(84-54 π.Χ.)

Λυρική και
επιγραμματική ποίηση
(116 ποιήματα)

Πρώτη κορυφαία
ρωμαϊκή εκπροσώπηση

Πηγή έμπνευσης η
Λεσβία= σύμβολο
ερωτικής ποιητικής
έμπνευσης

Απαισιόδοξη ερωτική
ποίηση

Marcus Tullius Cicero

Μάρκος Τύλλιος
Κικέρωνας
(106-44 π.Χ.)

Μεγάλος ρήτορας, πάνω
από 100 λόγοι πολιτικοί και
δικανικοί

Θεωρητική πραγμάτευση
ζητημάτων ρητορικής

Δημιουργός φιλοσοφικών
διαλόγων

800 επιστολές

Υπόδειγμα λατινικού λόγου

Publius Vergilius Maro

Πόπλιος Βεργίλιος
Μάρων
(70-19 π.Χ.)

Εθνικός ποιητής Ρωμαίων

«**Αινειάδα**»: κλασικό
έργο, συνδυασμός

Ιλιάδας-Οδύσσειας, εθνικό
έπος Ρωμαίων με θέμα την
αναχώρηση του Αινεία από
την Τροία, τις
περιπλανήσεις και την
εγκατάστασή του στο Λάτιο

Επηρεάζει αναρίθμητους
μεταγενέστερους, γίνεται
πρότυπο

Quintus Horatius Flaccus

Κόιντος Οράτιος Φλάκκος
(65 π.Χ.-8 μ.Χ.)

Τολμητίας των λέξεων

«**Επωδοί**», «**Ωδές**» -
«**Σάτιρα**», «**Ποιητικές**
επιστολές» [καθιερώνεται
ως κλασικό ποιητικό είδος]

Του ανατίθεται η σύνθεση
του Ύμνου της
Εκατονταετίας για την
επίσημη έναρξη της «Pax
Augusta»

Σύντομα ποιήματα,
κομψοτεχνήματα ποιητικής
μικροτεχνίας

Gaius Julius Caesar

**Γάιος Ιούλιος Καίσαρ
(100-44 π.Χ.)**

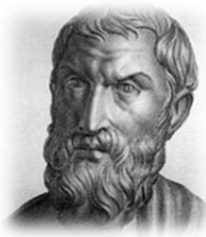
Απομνημονεύματα
Καθαρά και λιτά λατινικά

Publius Ovidius Naso

**Πόπλιος Οβίδιος Νάσων
(43 π.Χ.-18 μ.Χ.)**

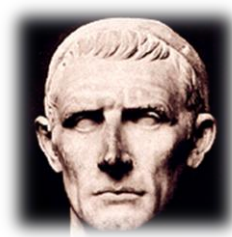
Πνευματώδης και
ελευθερόστομος. Επινόησε
και καλλιέργησε νέα
ποιητικά είδη: ποιητική
μυθολογική επιστολή,
καλλωπιστικό έπος,
«αιτιολογικό» εορτολόγιο,
ποίηση της εξορίας,
μυθολογική αντι-Αινειάδα,
«Μεταμορφώσεις»

Titus Lucretius Carus

**Τίτος Λουκρήτιος Κάρος
(98-53 π.Χ.)**

Ο στόχος του έργου ήταν
να απαλλάξει το νου των
ανθρώπων από την
προκατάληψη και το φόβο
του θανάτου. Αντιπαθούσε
και έβλεπε ως αβάσιμη τη
δεισιδαιμονία καθώς δεν
πίστευε ότι το Σύμπαν
κυβερνάται από θεϊκές
παρεμβάσεις ή υπερφυσικές
δυνάμεις.

Titus Livius

**Τίτος Λίβιος
(59 π.Χ.-17 μ.Χ.)**

Πεζογραφική παρουσίαση
της ιστορικής διαδρομής της
Ρώμης απ' την ίδρυσή της

Κεντρικά νοήματα: mos
maiorum (πάτριος ήθος),
pietas (ευσέβεια), virtus
(αρετή)

Cornelius Nepos

Κορνήλιος Νέπως

Ιστορική βιογραφία
(25 Ελλήνων και Ρωμαίων)

Gaius Sallustius Crispus

Γάιος Σαλλούστιος Κρίσπος

Θουκυδίδεια
ιστοριογραφία-ιστορική
μονογραφία: «Η συνομωσία του
Κατλίνα»

Τελικά... γιατί μαθαίνουμε Λατινικά...; CUR DISCIMUS LINGUAM LATINAM?

Η γνώση της Λατινικής Γλώσσας είναι εξαιρετικά χρήσιμο «εργαλείο» για όσους επιθυμούν να γνωρίσουν τις σύγχρονες Ευρωπαϊκές Γλώσσες. Η λειτουργία της γλώσσας αυτής απαιτεί ακρίβεια και πειθαρχία επομένως μεταδίδει την αίσθηση του ορθού και του δέοντος οξύνοντας την κριτική σκέψη.

Είναι η γλώσσα που χρησιμοποίησε ο Κικέρων, ο Καίσαρ, ο Οβίδιος, ο Βιργίλιος για να εκφράσουν και να μεταδώσουν τις εκπληκτικές και ασύλληπτες ιδέες τους για την πολιτική, το δίκαιο, τη φιλοσοφία, την ιστορία ακόμα και τον έρωτα. Όλοι αυτοί με τη σειρά τους επηρέασαν και διαμόρφωσαν τη σύγχρονη Δυτική Σκέψη και Φιλοσοφία.

Η Λατινική είναι η γλώσσα των Επιστημών και της Ιατρικής και, για πολλούς λαούς, η γλώσσα του Δικαίου. Το να γνωρίζει κανείς τη γλώσσα της Επιστήμης που μελετά σημαίνει ότι ήδη γνωρίζει το μεγαλύτερο κομμάτι της Επιστήμης αυτής.

Στην Αρχαία Ελληνική και τη Λατινική γράφτηκαν τα πρώτα αριστουργήματα της λογοτεχνίας επομένως όλες οι υπόλοιπες λογοτεχνικές παραγωγές είτε στηρίζονται είτε είναι επηρεασμένες από τις γλώσσες αυτές.

Η Λατινική κυριάρχησε στον κόσμο της αρχαιότητας για περισσότερο από 1500 χρόνια είναι εύλογο λοιπόν ότι επηρέασε τα περισσότερα ευρωπαϊκά γλωσσικά συστήματα αλλά και τον τρόπο σκέψης των μεταγενέστερων γενεών.

Στατιστικές αποδεικνύουν ότι οι μαθητές που μελετούν τη Λατινική Γλώσσα έχουν περισσότερη επιτυχία στις εξετάσεις τους στα Αγγλικά και Αμερικανικά Πανεπιστήμια λόγω του πλούσιου γλωσσικού και λεξιλογικού υποβάθρου που τους χαρίζει η γνώση της.

Εξάλλου...

Η Λατινική επιβιώνει παντού γύρω μας στο σύγχρονο κόσμο.
Πως θα μπορούσε λοιπόν να θεωρείται νεκρή γλώσσα...;